

KATEHETSKI LEKSIKON

POLAGANJE RUKU

Prema Svetom pismu polaganje ruku ima različito značenje:

a) Prijenos grijeha. U Starom zavjetu na dan Velikog pomirenja, vrhovni bi svećenik položio ruke na tzv. svekrivca (žrtvovani jarac!) u znak prijena grijeha cjelokupnog izabranog naroda. Zatim bi bio protjeran u pustinju. Nestanak svekrivca simbolizirao je za Židova nestanak i onoga što je preko polaganja ruku na njega preneseno, dakle, grijeha.

b) Prijenos vlasti. Polaganjem svojih ruku na Jošua (Br 27, 18–23) Mojsije ga je učinio svojim nasljednikom i vođom izabranog naroda. Polaganjem ruku i molitvom Pavao i Barnaba bili su određeni za misije (Dj 13,3); tako se isto postajalo đakonom (Dj 6,1–2).

c) Ozdravljenje. U Novom

zavjetu, polaganje ruku vrlo je često znak ozdravljenja od kojekakvih bolesti: ozdravljenje uzetoga (Mt 8,3; Mk 6,5); uskrisivanje Jairove kćeri zbililo se polaganjem ruku (Mt. 9,18).

d) Sakramentalni znak. Novi zavjet poznaje polaganje ruku u svrhu upotpunjenja krštenja po čemu se podjeljuje Duha (Dj 8,15–20; 19, 5–6). Time se misli na potvrdu za koju i danas vrijedi (uostalom kao i za svećeničko ređenje) polaganje ruku kao sakramentalni znak. Polaganje i ispružanje ruku postoji i kod sakramenta krštenja ili pak blagoslova zaručnika; podizanje ruke (skraćeni oblik polaganja ruku!) postoji kod sakramenta ispovijedi.

POMAZANJE

U svom profanom značenju termin izražava jedan

od neobično karakterističnih trenutaka osobne higijene kod Židova. Na momente se prakticiralo kao lijek. I danas je mazanje dosta rašireno u medicini (razne masti), kao zaštitno sredstvo (npr. protiv sunca), u kozmetici (u svrhu uljepšavanja). Danas je mazanje shvaćeno drukčije nego u Bibliji, prema kojoj ulje pomazanja prodire duboko u ljudsko tijelo, daje mu snagu, radost i veselje (Ps 109, 18). Pomazanje je znak počitavanja, posvećenja, liječenja i Kristova mesijanskog poslanja. Pod religioznim vidom, pomazanje se odnosi dakle na stvari i osobe koje su posvećivane mazanjem ulja (svećeništvo i vrhovni svećenik!) (Post. 28,18; 35,14; Izl 29,36; 30,26; 40,10; Lev 2,1; 8,11; Ps 105,15).

Da bi se pravilno shvatio obred pomazanja, vjerske naravi, treba imati u vidu tzv.

kraljevsko pomazanje. Prema Svetom pismu, pomazanje je uhodani vanjski znak kraljevskog dostojanstva, njegova izbora i njegova posvećenja. Izraz „Božji pomazanik” označuje kraljevsku investituru po kojoj je kralj ustoličen čim primi Jahvino pomazanje. Kralj je, unatoč ceremonija narodnog karaktera, pomazanik Božji (1Sam 24,7; 26,9.11.16; 2 Sam 1,14.16; 19,22), a onaj koji pomazuje, on je prorok, predstavnik Jahvin (1 Sam 9 16 10 1; 15 1; 2Sam 12,7; 2 Kor 6,42). U ovom smislu pomazanje nije nikada imalo u Izraelu profano značenje, nego se uvijek odvijalo u vjerskom ozračju, koje je pomazaniku podjeljivalo punu vlast u vršenju njegove službe. Ovaj obred uvodio je vlastodršca u nešto sveto, podjeljivao mu je neku posebnu karizmu po kojoj je on sudjelovao u životu i vlasti samoga Boga. Pomazanje i samopredanje kralja u ruke Jahvine učinili su od njega osobu prožetu Duhom Jahvinim i zato je on neosporiv. U ovom smislu treba shvatiti i izraz: „Duh Božji siđe nad njega” (1Sam 10,1.6; 11,6; 16,13; 19,23). Ovo označuje nazočnu milost Božju, ali također i intimnu preobrazbu onoga koji je pomazan s nakanom da bude karizmatički vođa. Posredovanje Duha kao posljedica pomazanja samo je posljedica koja ratificira pomazanje, dakle uloga Boga u samom činu posvete.

POTVRDA

Potvrda je jedan od sedam

sakramenata. Nju se smatra dovršenjem, upotpunjenjem sakramenta krštenja. Ona utiskuje (kao što je to uostalom slučaj s krštenjem i svećeničkim redom), neizbrisiv pečat u ljudsku dušu.

Prije se potvrda podjeljivala neposredno nakon čina krštenja. Ova nutarnja međuovisnost još je uvijek vidljiva u molitvi koja zaključuje obred krštenja te u onoj koja uvodi u obred potvrde. Obje molitve, gotovo istim riječima, izražavaju manje-više identičan sadržaj.

Imajući u vidu nutarnju vezu potvrde i krštenja, lako će se uočiti i sama bit sakramenta potvrde: upotpunjenje po krštenju darovana božanskog života te sudjelovanje u proročkim i karizmatičkim darovima blagdana Duhova. Jasno, dar nužno uvodi u zadatak. U potvrdi riječ je o svjedočenju Isusa Krista u svijetu. U ovom sakramentu dar je Božji „opečaćenje” (significatio!) Duhom Božjim koji je ljubav. To je ujedno najbitnije za ovaj sakrament.

Sakrament potvrde podjeljuje se u rimokatoličkoj Crkvi, kao što je to bilo i u apostolsko vrijeme, polaganjem ruku. U četvrtom stoljeću tom liturgijskom znaku pridružuje se i pomazanje uljem krizme (smjesa maslinova ulja i balzama).

Preko krizmaničke kateheze moralo bi krizmaniku postati jasno da je potvrda zapravo odgovor na ljudski egzistencijalni upit. Ona je u sebi stav i odluka da se radikalno i uvjerljivo živi opred-

jeljenje za kršćanstvo. To uključuje prihvaćanje odgovornosti, bilo u vlastitom zvanju, bilo u obitelji, bilo u vjerskoj zajednici (župi). Ona poziva na pomirenje, na puninu Kristovskog otkupljenja, punoljetnosti i zrelosti. Zato će krizmanička kateheza nastojati da krizmanika osposobi za dobro, iskrenu zauzetost u društvenim zbivanjima, nadvladavanje zla u svijetu, posredovanje pravde, mira i jednakosti. Svjedočenje će se događati kroz riječ i djelo. Ukoliko je krizmanički katekumenat škola vjere, treba se osnivati na iskustvima krizmanika.

Što se pak tiče ciljeva krizmaničke kateheze, mogli bi se nabrojati slijedeći: 1) spoznaja da se kršćanski život živi u Isusovu Duhu: iznijeti nekoliko primjera kako ljudi žive u duhu svojih ideala; dobro protumačiti samu riječ „Duh”; proučavati biblijska mjesta koja govore o Duhu; analizirati duhovske pjesme i molitve; pojašnjavati slike i simbole duhovskog sadržaja; razlučivati magično od sakramentalnog; analizirati vijesti u ozračju Kristova Duha; otkrivati djelovanje Duha u Crkvi... 2) Spoznaja da je bit potvrde u tome što je ona istodobno poziv na odgovornost u Crkvi, te poslanje u krilu Crkve na službu svijetu. Sakramenti su susret između Boga i čovjeka. Ovo bi trebalo posebno staviti na znanje krizmanicima.

Marko Pranjčić

kateheza